

DR. ELEMER BAKO
810 LOXFORD TERRACE
SILVER SPRING, MARYLAND

Az Amerikai Magyar Szövetség
Igazgatósága és Közgyűlése Tagjainak

20901

1974. november 24.

Mélyen tisztelt Igazgatóság!
Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Bejelentem, hogy ma egy hónapja, október 24.-én levelet küldtem dr. Béky Zoltánnak, az Igazgatóság elnökének, amelyben tudattam vele, hogy az ő és dr. Nádás János Intéző Bizottsági elnök súlyos szabotáló akciói, határozat- és jegyzőkönyv-torzító közleményei, soha végrehajtásra, megvalósításra nem került, időlopó ígérgetései és más, káros ténykedései miatt az Amerikai Magyar Szövetséget működésre képtelennek tekintem, és ennek következményeit levonva az AMSZ-ban viselt tisztaságaimról lemondok és mint tag is kilépek.

Arra a levelemre a mai napig nem kaptam semmiféle választ, noha kilépésem tényéről Eszenyi László alelnöknek, dr. Fűry Lajos és dr. Száz Zoltán titkároknak is tudomásuk van.

Mivel pedig hatesztendieken kemény, és joggal mondhatom, színvalós munkám után, amellyel, az AMSZ történetében először, rendszeres és folyamatos kulturális programot valósítottam meg, úgyhogy rendezvényeim alkalmával az Egyesült Államok Kongresszusának tagjai számos megemlékezésben adóztak a magyarság nagy szellemi és erkölcsi teljesítményeinek, az ismert Béky- és Nádás-féle "történelem-átíró" és tényeket elferdítő módszerek győzelmébe nem nyugszombele, és arra kérem az Igazgatóság függetlenül gondolkozó tagjait, hogy ezt a leveletem vegyék tudomásul; ha kell, osszák ki az Igazgatóság tagjai és a Közgyűlés delegátusai között, lehetővé téve számukra, hogy a velem és munkámmal kapcsolatos tényeket az én előadásomban is megismerve dönthessenek: megtartják-e ezt a jelenlegi szabotáló tisztikart, főleg a két elnököt? Mert az általuk az amerikai magyarságnak okozott kár oly nagy, hogy ha például a sokmilliós vagyonnal rendelkező Amerikai Magyar Reformatus Egyesület névű biztossító intézet, amely, egy, a tavasszal megjelent cikk szerint mindig élen járt a Kováts Mihály emlékének fenntartásában, most 50.000 dollárt adna, egy országban és késedelem nélkül, az elnöke, dr. Béky Zoltán által agyontaktikázott és teljesen tönkretett Kováts-évbforduló költségeire, akkor sem lenne helyrehozni az okozott károkat.

A súlyos szabotázsi-akció főbb lépéseit és fázisait a következőkben ismertetem:

1 Már az AMSZ két évvel ezelőtti, szomorú emlékü közgyűlésén sürgettem egy Amerikai Magyar Kétszázéves (Bicentennial) Bizottság megalakítását. Erre kértem az évi 500 dolláros kulturális költségvetés mellé megfelelő anyagi alap és szervezet megteremtését. (Az 1973. évi Petöfi Sándor-emlékprogram külön feladat volt.)

Eredmény: Csak 1973. decembereben sikerült megkapnom egy megbízó levelet (minden anyagi alap biztosítása nélkül), amelyben dr. Béky Zoltán, mint az igazgatóság elnöke, engem az amerikai magyar "Bicentennial" programok koordinátorává nevezett ki. (A többi szervezetek vezetői erre megsértődtek, mert dr. Béky ez ügyben sem kérdezte meg őket. Munkám tehát rögtön bajba jutott.) Sajnos, ekkorra már a Nixon-kormány ismert politikai nehézségei miatt a "Bicentennial Committee" is vészségbe került, s így nem volt kivel tárgyalnom. Utána pedig az AMSZ nemult el, mert 1973. őszétől 1974. őszéig egyetlen gyűlést sem tartott, ahol a kérdést felvetettem volna.

2 Az 1973. őszén, New Yorkban tartott, szintén gyszós emlékü igazgatósági ülésen részletes jelentésben ismertettem a fenti feladatokat és anyagi és adminisztratív támogatást kértem. Jelentésemet az Igazgatóság egyhangúan elfogadta, utasította az Intéző Bizottságot (elnöke jelen is volt), hogy a részletkérdéseket soron kerülő gyűlésen tárgyalja meg és foganatosítsa. Együttal elrendelte jelentésemnek a kiküldendő jegyzőkönyvhöz csatolását.

Eredmény: Az I.B. csak egy év múlva ült össze, most is főleg az én, dr. Békyhez és dr. Nádashoz írt, súlyos hangú és sürgető leveleim hatására, azonban az Igazgatóság ide vonatkozó határozatait teljesen elhallgatva. (Nota bene: Jelentésemet, az igaz-

*Csak elküldése után vettem észre, hogy levelemre a november 24.-e került dátumnak. Itt helyesbíték.

gatosági határozat súlyos megsértésével annak idején nem küldték meg sem az arra jogosultaknak (például a most ülésező igazgatósági tagoknak), sem a sajtóval nem közölték. Egyedül dr. Béky Zoltán elnök (dr. Szász Zoltán által frtl) beszámolója kísérette a nagykeszón, decemberben kiküldött "jegyzőkönyvet". Dr. Fűry titkár szerint azért nem küldték ki az én jelentésemet, mert "drága a papír!"

3 Látva ezt a könyörtelen, szervezett "mozdulatlanságot" (egy delegátus ezt az 1972. évi közgyűlésen "állóviz"-nek nevezte), a Kováts-évfordulóval kapcsolatban javaslatot dolgoztam ki az Árpád-Akadémia 1973. végén esedékes közgyűlésére.

Eredmény: A javaslatot, a közben ott is elnöké "meghívott" (soha meg nem választott) dr. Béky elnöklété alatt "nagy lelkesedéssel" fogadták (a teremben aligha volt 20 az Akadémia több mint 200 tagjából), sőt megbízták az Akadémia "keleti kerülete" és az általam javasolt új, magyarságkutatási osztály vezetésével. Azonban: dr. Nádas ismételt kérésemre sem volt hajlandó átadni nekem az Akadémia tagjegyzékét, és így ma sem tudom, hogy ki tartozhatik a "keleti kerület"-hez és kit kellett volna meghívnom a tagok közül a magyarságkutatási osztályba. El sem indulhattam.

4 Ebben a helyzetben és az akkor már küszöbön álló "Ethnic Studies Bill" nyomása alatt is, 1974. február 28.-án új, részletes javaslatot juttattam el dr. Békynek keresztül dr. Nádas-hoz. Címe: Az Amerikai Magyar Szövetség közvetlen és távolabbi feladatai az 'Ethnic Studies Program' magyar vonatkozásainak tervezése, szervezése és megvalósítása tekintetében. "Mivel akkortájt imét az a hír járta, hogy a tavaszra végre összehívják a Szövetség tisztújító közgyűlését, nem kértem külön igazgatósági vagy I.B. ülés összehívását, amire pedig, ilyen fontos és sürgős ügyben mint kulturális bizottsági elnöknek jogom volt.)

Eredmény: Nagy keséssel, kb. három hét múlva, dr. Béky "szívességéből" kaptam meg dr. Nádas Bekyhez (s nem hozzám) intézett levele másolatát, amelyben Nádas, hosszan és zavarosan, javaslatom egyetlen fontos pontjára sem utalva, valósággal rendre utasít és kioktat, mondván, hogy végre "mondjak le már anyagi igényeimről", (mintha ugyan bármit is kértem volna a saját munkámról), ne használjak távolági beszélgetéseket (az AMSZ pénztárkönyve igazolja, hogy már régóta nincs nemcsak ilyen, de semmi kiadási tétel sem, mert, őszintén szólva, felfordult a gyomrom attól a leereszkedő hangnemtől, amivel pl. a Petőfi-program kiutalási ügyei folytak Szentminklósy pénztáros részéről), a postázást pedig intéztem Fűry titkárnak keresztül, mert ott ezért fizeti a Szövetség. Hat évi jó tréfa volt! Fűry ugyanis még a két évvel ezelőtti közgyűlés határozatát sem hajtotta végre és nem indította el a szövetségi tájékoztatót, azzal kifogással, hogy "nincs titkárnoje." És maig megúsza.

5 Erre én munkába vettem az AMSZ washingtoni helyi osztályát, hogy a Kováts-évforduló ügyét kimozdítsam a holtpontonról. Az osztály április végén tartott választmányi gyűlésén elértem, hogy vállalták meg a nyári szünet előtt, egy Kováts Mihály - emlékvacsora megrendezését, és az évfordulóval kapcsolatos kutatómunkám támogatására megszavazták 300 dollárt (a pénz megvolt a pénztárukban), a Nádas által elutasított központi alap pótlására.

Eredmény: Dr. Béky, ahogy ezt meghallotta, durván megtámadta dr. Fűryt, mondván, hogy a Kováts-évforduló "szövetségi ügy", azt senki ki ne "sajátítsa". (Béky szerint mindenki "kiszajátít" valamit, amit ő a maga szereplése számára célbavett.) Követelte, hogy egy közös, általa jóváhagyott "bizottság" (az országos vezetőség és a helyi osztály képviselőiben) intézze a rendezést, magára vállalva az "országos" tagok kijelölését. Ekkoriban több alkalommal is el tudtam csipni, rövid telefonbeszélgetésekre, majd később személyesen is, lóhalálában taxivá át hozzá, a város másik oldalára, hogy aztán, 5-10 perces beszélgetés után, hirtelen félbeszakítva a tárgyalást, elsíessen valahová, gyűlésre, temetésre, stb. Közben azonban azt is beígérte, hogy országos gyűléssel emlékművet állíttat Kováts Mihálynak, oda, a Református Egyesület székháza elé! (Előkerült ez az "ígéret" azóta is a Református Egyesület valamelyik mervadó testületétől?) — A megsértett helyi osztály azonban, a következő, májusi választmányi gyűlésen, megváltoztatta határozatát; arra, hogy "megvárja a Központ intézkedését", és, mintha én is abbahagytam volna munkámat, a megszavazott 300 dollár kifizetését is felfüggesztette, mindaddig, amíg megjön a "Központ" intézkedése és ismeretessé válik a "Központ" által vállalt összeg is. E ravasz "határozat" létrehozásában része volt Fűry Lajosnak, aki nem enged ki pénzt senkinek.

6 A történetek láttán és a közbejött Mindszenty-látogatás okozta általános elfoglaltságot is figyelembe véve elhatároztam, hogy a magam költésén fogom intézni a közben megtalált nagy tudomány anyag xeroxolását, fenykepeztetését. Megyezttem Vasváry Odónnal, az amerikai magyar kutatás 86-éves nesztorával, hogy az ő, több évtizedes gyűjtései felhasználásával és az én új anyagom alapján megírjuk az első Kováts Mihály-életrajzkönyvet. Közben több forrásból értesültem, hogy dr. Béky Zoltán valóban ki akarja sajátítani magának a Kováts-temát, előbb úgy "egyeniesítve" a kérdést, hogy (1) Kováts Mihály már meghírdetett 250. születési évfordulója helyett ő előbb "megünnepli" Kováts halálának 195. évfordulóját, egy, a Szenatusban mondandó imával! (2) Amikor pedig az "ima-meghívás" jól elkészült, és dr. Elson szenatusi lelkész saját maga húzta ki a május 11.-re utaló "halálozási évfordulós" megjegyzést (ezt magától Béky Zoltántól tudom), akkor azzal, hogy a Finta Sándor szobrász által az ismert Kováts-emlékdomborműre tett, hamis születésnapot, június 12-öt használja születésnap dátumul, a kutatás által bizonyított augusztus helyett! Mindket visszafelé ellen élesen tiltakoztam, kilitásba helyezve neki, hogy a sajtóban fogom felelőssége vonni, ha ezt a történelmi hamisítást valóban elköveti!

Eredmény: Dr. Béky, érveimre mit sem adva, igenis bepropagandázta a hamis június 12.-i dátumot több lapnak szétküldött cikkeiben, főleg a Testvériségben, a Reformatus Egyesület lapjában, ahol ő teljhatalmú főszerkesztő, és a reformatus egyházi lapoknak küldött cikkeiben is (amiért én, református létemre, külön szegyeltem magam, a tehetetlen szerkesztők helyett). Mit tehettem más, mint belevettem magam a Kongresszusi Könyvtár hatalmas anyagába, három hónap minden szabad estéjét felhasználva átnéztem vagy 900 kötetet, és 2000 lapnyi értékes anyag kixeroxolásával új alapot teremtettem a Kováts-kutatás számára. (Elvégre a saját egyházam újsópóket nem támadhattam meg).

7 Közben azonban állandóan "zaklattam" Fűrj és Saát is, hogy tegyenek valamit, mert a Kováts-tema végeredményben külügy is, belügy is az amerikai magyarok számára. Amikor pedig észrevettem, hogy dr. Béky be-besurran Washingtonba "aláírni", aztán pedig gyorsan eltűnik, hogy rendszeres, háromnapos vakációját folytassa, levelet írtam neki augusztusban, halogatása és történelmhamisítása miatt őt magát veve felelőssé. Követeltem a Kováts- emlékvacsora megrendezését is. E levelemben azt is jeleztem, hogy viszont bármikor rendelkezésükre állok, kivéve a következő egyetlen hetet, amikor is én leszek vakáción a családommal.

Eredmény: Visszatértemkor értesíttem Fűrj Lajostól, hogy dr. Béky éppen azon a héten hívta össze, szinte egyik napról a másikra, a "Kováts Mihály Emlékvacsora-Bizottságot", rendkívül "sajnálva", hogy éppen én nem vagyok jelen, akinek a "nagyfontosságú javaslatai" nélkül pedig nem lehet tovább haladni. S szét is oszlottak, hatafozat nélkül. — Bármennyire is beszántott a dolog, várnom kellett, mert Fűrj és Saát szerint "most már van remény az elindulásra."

8 Mikor azonban hetek teltek el ismét és nem mozdult a falevel sem (kivéve Száz Zoltánt, aki új aktivitást és napidíjakat sejtve, nagy kongresszusi akcióba fogott és sok anyagot kért tőlem Kováts Mihályval kapcsolatos felszólalások számára) írtam egy másik levelet is Békynek, még az előzőnél is erőteljesebben követelve intézkedését, s felsorolva káros tetteit.

Eredmény: Ismét egyik napról a másikra, jött a meghívás, csak úgy, szóban, a "Kováts-Emlékvacsora-Bizottság" második ülésére. Mire odaértem, mindenki fagyosan nézett rám, kivéve Eszenyi Lászlót, aki gratulált akkor megjelent, angolnyelvi Kováts-cikkemhez. Béky erezve a kikerülhetetlen AMSZ-közzgyűlés közeledtét, úgy látszik, le akart velem szólni, mert hamarosan elővette a leveleim ügyét, szörnyű kirohanást intézett ellenem, tartalmukat a "huzagság" szóval is illetve (ekkor kértem a "huzagság" szó jegyzőkönyvből vételeit), csak per "Doktor Bakó" tárgyalva rólam, ezt a "Magyar-Amerikában" megismert, neveletlen beszédmodot most rám is alkalmazva. De azért, visszaútasításom után meggondolta magát, és látva, hogy én nem robbanok, maga is átkapcsolt, "konstruktív" lett, (hány AMSZ-gyűlésen láttam már ezt a cirkuszt!), rutinosan "elhatafoztatta" a vacsora megrendezését, a helyi AMSZ-osztály megjelent képviselővel megállapodott az időpontban, és kijelölt engem szónoknak. Mit tehettem? El kellett fogadnom. A gyűlés végén Eszenyi László alelnök azt javasolta, hogy egy ilyen fontos nemzeti ügyben az első jegyzőkönyvben ne legyen nyoma ilyen súlyos diszszonanciaának. Ehhez hajlandó voltam hozzájárulni, ha Béky elnök visszavonja sértő megjegyzéseit. Ekkor kellett volna őt látni, kedves olvasóim! Valósággal kérkedve, nevetve utasította vissza konkliaáns feltételemet, mondván: "En még sohasem vontam vissza semmit!" Ezzel vége lett a gyűlésnek. Három

nap mulva hallottam, hogy az emlékvacsora, minden további gyűlés nélkül, elmarad. Mint a legtöbbször szokta, Béky ismét másokon keresztül dolgozott: a helyi osztály elnöke ugyanis éppen elutazott Európába, hát — amint másoktól hallottam — a szolgálatkész Fűry Lajos azt ajánlotta neki; ne is siessen vissza, akkor csendben elmarad minden, nem kell az emlékvacsora! Lett azonban, nagy csendben történt előkészítés után, öt nappal az emlékvacsora Béky által meghatározott időpontja után, azaz október 20-án (és két héttel az Intéző Bizottság ülése után, amelyen Fűry még nagyban festette a terveket a megjelentek előtt az emlékvacsorával kapcsolatban), a helyi osztály rendezésében egy "bemutató" "Fűry Lajos háromfelvonásos történelmi magyar filmje", (sic!) az "50 Magyar Esztendő" című "dokumentációs film" számára. Kováts Mihály ezredes helyett Fűry Lajos! (Fűry erről nem szólt egy szót sem: maradt, mi mindíg volt: örök szingli-játékos országos, központi pozícióban. S Béky hallgatott!)

9 Közben pedig telt az idő, tenni kellett valamit! Nagy erőfeszítésbe került az illetékeseknek: Békének, Fűrynek és Saáznak, hogy rávegyék Nadas Jánost (1) az Intéző Bizottság összehívására, és, (2) a közgyűlés Clevelandben való "engedélyezésére" (elvégre is, az az ő vadászterülete!) a magam részéről az I.B. ülésére készítettem egy udvarias hangú, minden, esetleges sértődést kiváltó ténylet letompító, a mulasztásokért felelőseket véletlenül sem sértő beszámolót, hozzáátve egy új, részletes javaslatot arra, hogy — mivel úgysem maradt időnk a penzgyűjtesre — az ún. "Kováts-Ház" eladásából származó, és egyik-másik, Szentmiklósy pénztáros által szabálytalanul ki nem fizetett (mert megszavazott) kulturális költségvetési összeg, meg a Fittkarnói fizetések önkényes "bankszámlára utalásából" felgyűlt kb. 13.000 dollárnyi összeget most, a "Kováts-Emlékvé" presztízse megemlékezés érdekében osszuk szét arra érdemes írók, kutatók, művészek, kulturális egyesületek között. (Előzőleg Nadasnak is írtam barátságosan és keményen is, hogy "megnyerjem" az ügynek). Így került sor az október 21-i intéző bizottsági ülésre.

Eredmény: Bár Béky rám sem nézett, amikor az üléssterembe jött, javaslatom nagy sikerét látva, megretírált. Ebéd előtt behívott szobájába, és bár akkor sem vonta vissza úresztéseit, kibékülést és együttműködést javasolt. En, a célt nézve, belementem. A délutáni ülésen Béky javaslataim közül kettőnek a rögtön megvalósítását, illetve költségvetési fedezését javasolta: a Congressional Recordban megjelent Kováts-megemlékezéseknek, a még tavalyról kiadatlanul maradt, hasonló Petőfi-anvaggal együtt való kinyomtatását, és a Clevelandben megrendezendő közgyűlésre az általam javasolt Kováts-Emlékiállítás előkészítését és finanszírozását. Bár mindegyikre 500-500 dollárt irányoztam elő, ők, azt sem tudva, miről beszélnek (mert az arakat egyik esetben sem ismerték), mindkét összeget lecsökkentették 350 dollárra. De elfogadták azt a feltételemet, hogy a kiállítási összeget rögtön utalják ki a tavalyi Petőfi-kiállítást is előállító Basa-hazaspárnak (ha vállalják), nehogy a saját zsebükből kelljen előlegezniük az AMSz számára, mint tavaly. — Ugyanott, negyszemközt, én meg felhívtam dr. Nadas János figyelmét Mindszenty hercegprímás augusztus 20-án, a bécsi Pazmaneumban tartott szentbeszédre (az amerikai magyar sajtó részletesen ismertette) amelyben a főpap megintette a "Krisztus-tagadó, Szent Istváné gyalázó sumiristákkal kacérokodó tengerentúli urakat". En, aki a magyar és finnugor nyelvészet doktora és egyetemi előadója voltam (és vagyok) már 25. éve szenvedek ettől az áltudományos "mozgalomtól", de legjobban mindíg az Arpad-Akadémia évi közgyűlései alkalmával, ahol, némi csekk ellenében, évek óta tartják, háromnapos "keleti kongresszusukat". Nádast most határozottan megkértem, hogy hazatérve, küldjön nekem, dr. Somogyi Ferenc akadémiai főtitkár aláírásával is, kötelező nyilatkozatot, hogy jövőre már nem lesz "orientalista" tudományos perzsa-vásár. A levelet sohasem kaptam meg, sem a kiállítás csekkjét. Erre megírtam és elküldtem október 24. számomra és kilepő leveletem Béky Zoltánnak, mint AMSz igazgatósági elnöknek és mint az Arpad-Akadémia elnökének is (mert azt a "tudományos fórumot" is hallgatom).

10 Kevesse e levelem után Eszenyi László még felhívott, érdeklődve, hogy hajlandó vagyok-e egy "megreformált", újfajta szövetségi vezetésben alelnöki pozícióval elvállalni a kulturális ügyek irányítását. Ugyancsak ezt tette, többször, Szász Zoltán is, ő Békyvel való "kibeszélést" sürgette. Mindkettejüknek nem kellett mondanom, mert a bajok Békától és Nadasától eredtek, és nekik kellett volna megtenniük felém a megfelelő lépéseket. Egyikőjük sem tette. Ezzel döntésem, egy hónappal levelem elküldése után, részemről véglegesen vált.

MOST AZONBAN AZ AMERIKAI MAGYARSÁGON, ILLETVE AZ AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉG DELEGÁTUSAIN VAN A FELELŐSSÉG: MEGTARTANNA EGY VAGY A JÓL MEGÉRDEMELT, VÉGLEGES NYUGDÍJAS ÁLLAPOTBA KÜLDIK EZT A KÉT ÖNZÓ, TESTILEG ÉS SZELLEMLEG EGYSZERINT KIGYENGÜLT, DE MINDEN POZÍCIÓHOZ FOGGAL-KÖRÖMMELEL RAGASZKODÓ ÖREG KÖZÉLELT KARTYAST? AZ AMERIKAI "BICENTENNIAL"-RE ÖK NEM MEGFELELŐ KÉPVISELŐK! ! !